

[Forside \(/\)](#) / [Klima \(/klima/\)](#) /

[Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til ekstensivering \(/klima/klimavirkemidler-i-oekologisk-planteavl-relateret-til-ekstensivering/\)](#)

Udgivet 01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til ekstensivering

Hæv vandstanden på organojorde og etabler bræmmer langs vandløb og åer er nogle af de muligheder, som du har for at sænke klimaeffekten fra din bedrift.

Af Erik Fog

Find information om de enkelte virkemidler, der er relateret til ekstensivering i oversigten herunder.

Hæv vandstanden på organogene jorde

Da lavtliggende områder i ådale tidligere har ligget under vand, er der her blevet opbygget et kulstoflager, som ikke blev nedbrudt, mens områderne lå under vand og ikke fik tilført ilt. Disse arealer er senere blevet drænet og indeholder stadig en høj mængde organisk kulstof, der omdannes til CO₂, fordi der nu er adgang til ilt. Disse jorde betegnes organogene og kan inddeles i jorde med 6-12 % organisk kulstof og jorde med mere end 12 % organisk kulstof. Når de kulstofrige jorde udtages fra dyrkning, vil der være positive klimaeffekter og en begrænset miljøpåvirkning i form af en reduceret kvælstofudvaskning.

Når dræning afskaffes, og den naturlige vandstand bliver genskabt, vil nedbrydningen af det organiske materiale og dermed frigivelsen af CO₂ reduceres. For at opnå den største klimagevinst, peger forskning på, at vandstanden skal være 10 cm under terræn. Under disse forhold ses den mindste udledning af CO₂, metan og lattergas.

Hvis udtagningen er en del af et større projekt med genslyngning af en å, vil udtagningen af de lavtliggende områder i ådalen fungere som filtre, hvor kvælstofudledningen vil reduceres i sådanne områder, når næringsstoffer nedbrydes og optages.

Reduceret emission: Reduceret drivhusgasudledning fra kulstofrige jorde. Ingen udledning fra landbrugsaktivitet på de udtagne områder.

Kan beregnes i ESGreen Tool: Ja

Bæredygtighed	Score 0-3
Klima	3
Vand og luft	2
Biodiversitet	3
Jordfrugtbarhed	0
Husdyrsundhed	0
Energiforbrug	2
Ressourceforbrug	2
Sociale forhold	0
Ledelse	0
Økonomisk robusthed	2
Kræver nye investeringer	0

Skemaet viser, hvor meget klimavirkemidlet er vurderet til også at påvirke andre bæredygtighedsparametre. 0 betyder ingen eller negativ effekt, mens 1 til 3 er stigende positiv effekt. Ift.

ledelse angiver scoren, hvor meget ekstra ledelse, der er behov for, ift. økonomisk robusthed angiver scoren, i hvor høj grad klimatiltaget vil bidrage positivt til driftsøkonomien, og ift. nye investeringer angiver scoren, hvor store investeringer, der bliver behov for, for at implementere virkemidlet i praksis.

Læs mere:

- [Landbrugets andel af Danmarks udledning af drivhusgasser \(icoel.dk\) \(/klima/landbrugets-klimabelastning-omfang-og-kilder-til-udledning/\)](https://icoel.dk/klima/klimavirkemidler-i-oekologisk-planteavl-relatere...)
- [Hvorfor bliver lavbundsjord taget ud af landbrugsdrift? \(lbst.dk\) \(https://lbst.dk/groen-omstilling/hvad-kan-du-goere-som-landbruger/udtagning-af-lavbundsjord/hvorfor-bliver-lavbundsjord-taget-ud-af-landbrugsdrift\)](https://lbst.dk/groen-omstilling/hvad-kan-du-goere-som-landbruger/udtagning-af-lavbundsjord/hvorfor-bliver-lavbundsjord-taget-ud-af-landbrugsdrift)
- [Lavbundsjord \(lf.dk\) \(https://lf.dk/viden-om/miljoe-og-natur/lavbundsjord/\)](https://lf.dk/viden-om/miljoe-og-natur/lavbundsjord/)

Udyrkede bræmmer langs vandløb og søer på mineraljord

Udyrkede bræmmer langs vandløb og søer vil have en positiv effekt både på klima og på vores vandmiljøer, når der sker tilbageholdelse af fosfor og kvælstof. Tilbageholdelse af sediment ved afstrømning fra markerne, vil have en effekt på fosfortabet til vandmiljøet, når bræmmerne bremser jorderosion. Plantedækket i bræmmerne optager kvælstof og fordi der ikke gødes i områderne, reduceres udledningen af lattergas.

På længere sigt kan bræmmerne udvikle sig fra græsdekke til træbevoksning. Det øger mængden af biomasse og styrker kulstofbindingen i både planter og jord. Bræmmerne har som regel god vandtilgang og højt næringsstofindhold, hvilket giver gode vækstbetingelser for et produktivt plantedække med dybe rødder. Det vurderes, at bræmmer kan lagre op mod 400 kg kulstof pr. hektar.

Bræmmer langs vandløb og søer har primært en miljøeffekt, da de hjælper med at reducere udvaskning og afstrømning af fosfor og kvælstof til vandmiljøet. For at få mest muligt ud af bræmmerne, er det en god idé at kigge på landskabets topografi og identificere de områder, hvor der er størst risiko for erosion. Det er især i lavtliggende eller skrånende dele af marken, at fosfortabet er højest, og hvor en bræmme vil have størst effekt.

En anden type bræmme er de vådgjorte bræmmer, hvor drænen er afskåret. Se ”Hæv vandstanden på organogene jorde” ovenfor.

Reduceret emission: Samlet reduktion: 2727 kg CO₂ ækv/ha. N- og C-tabseffekter i jord.

Kan beregnes i ESGreen Tool: Nej

Bæredygtighed	Score 0-3
Klima	1
Vand og luft	2
Biodiversitet	3
Jordfrugtbarhed	0
Husdyrsundhed	0
Energiforbrug	2
Ressourceforbrug	2
Sociale forhold	0
Ledelse	0
Økonomisk robusthed	2
Kræver nye investeringer	0

Skemaet viser, hvor meget klimavirkemidlet er vurderet til også at påvirke andre bæredygtighedsparametre. 0 betyder ingen eller negativ effekt, mens 1 til 3 er stigende positiv effekt. Ift. ledelse angiver scoren, hvor meget ekstra ledelse, der er behov for, ift. økonomisk robusthed angiver scoren, i hvor høj grad klimatiltaget vil bidrage positivt til driftsøkonomien, og ift. nye investeringer angiver scoren, hvor store investeringer, der bliver behov for, for at implementere virkemidlet i praksis.

Læs mere:

- [Minimum tre meter bræmmer omkring søer og vandløb \(lbst.dk\) \(https://lbst.dk/alle-nyheder/nyheder/2022/maj/minimum-tre-meter-braemmer-omkring-soeer-og-vandloeb-fra-2023\)](https://lbst.dk/alle-nyheder/nyheder/2022/maj/minimum-tre-meter-braemmer-omkring-soeer-og-vandloeb-fra-2023)

Minivådområder ved drænudløb

Ved etablering af et minivådområde inden et drænudløb, vil overskydende næringsstoffer i drænvandet blive tilbageholdt. Et vådområde øger vandets opholdstid, inden det ledes ud i vandmiljøet. Dette giver tid til, at naturlige processer kan ske, så især kvælstof og fosfor bliver nedbrudt eller tilbageholdt.

Et minivådområde har en begrænset klimaeffekt, da de naturlige processer primært bidrager til fjernelse af næringsstoffer i drænvandet. Der er dog potentiale for kulstofophobning i vådområdet, med produktionen af biomasse og langsom nedbrydelse i det anaerobe miljø. Samtidig er der en risiko for udledning af drivhusgasser som metan og lattergas, der kan frigives under de iltfrie forhold.

Reduceret emission: Begrænset klimaeffekt

Kan beregnes i ESGreen Tool: Nej

Bæredygtighed	Score 0-3
Klima	1
Vand og luft	3
Biodiversitet	2
Jordfrugtbarhed	0
Husdyrsundhed	0
Energiforbrug	0
Ressourceforbrug	2
Sociale forhold	0
Ledelse	0
Økonomisk robusthed	2
Kræver nye investeringer	0

Skemaet viser, hvor meget klimavirkemidlet er vurderet til også at påvirke andre bæredygtighedsparametre. 0 betyder ingen eller negativ effekt, mens 1 til 3 er stigende positiv effekt. Ift. ledelse angiver scoren, hvor meget ekstra ledelse, der er behov for, ift. økonomisk robusthed angiver scoren, i hvor høj grad klimatiltaget vil bidrage positivt til driftsøkonomien, og ift. nye investeringer angiver scoren, hvor store investeringer, der bliver behov for, for at implementere virkemidlet i praksis.

Læs mere:

- Drænvirkemidler: Økologer har del i en kollektiv opgave (icoel.dk) (/planteavl/draenvirkemidler-oekologer-har-del-i-en-kollektiv-opgave/)

- Bliv klogere på minivådområder (landbrugsinfo.dk) (https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/b/0/a/am_19_3978_minivaadomraader_screen.pdf)
- Minivådområder 2024 og 2025 (lbt.dk) (<https://lbt.dk/tilskud/tilskudsguide/2023-og-senere/minivaadomraader-2024-og-2025>)

Vådområder på mineraljord

Vådområder på mineraljord etableres typisk i lavtliggende dyrkede arealer nær vandløb og søer, hvor jorden har et kulstofindhold under 6 %. Disse arealer oversvømmes periodevist, hvilket skaber forhold, hvor vådbundsplanter kan etablere sig, og næringsstoffer kan tilbageholdes.

Når dyrkningen ophører, og dræn afbrydes, vil de periodevise iltfrie forhold nedsætte nedbrydningen af organisk materiale i jorden. Det betyder, at udledning af CO₂ og i nogle tilfælde også lattergas mindskes, særligt hvis området tidligere har været anvendt til intensivt landbrug med gødskning og jordbearbejdning. Dog kan metan dannes i de oversvømmede områder, især i sommerhalvåret, hvor temperaturen stiger. Denne metanudledning afhænger af, hvor ofte og hvor længe området står under vand.

Der er stadig en vis usikkerhed om, hvad klimaeffekten er under danske forhold, da der er meget få undersøgelser på mineraljord. Internationale undersøgelser viser dog, at metanemissionen i vådområder med periodisk oversvømmelse er væsentligt lavere end i områder, som permanent står under vand. I Danmark vil et vådområde på mineraljord typisk stå under vand i vinterhalvåret, når de lave temperaturer reducerer metanproduktionen, så der er lavere risiko for udledning af metan. Samlet set vil udtagning til vådområde have en positiv klimaeffekt, da det både reducerer udledningen af CO₂ og lattergas og samtidig bidrager til at tilbageholde næringsstoffer som kvælstof og fosfor.

Reduceret emission: N og C tabseffekter fra jord
Kan beregnes i ESGreen Tool: Nej

Bæredygtighed	Score 0-3
Klima	1
Vand og luft	2
Biodiversitet	2
Jordfrugtbarhed	0
Husdyrsundhed	0
Energiforbrug	1
Ressourceforbrug	2
Sociale forhold	0
Ledelse	0
Økonomisk robusthed	1
Kræver nye investeringer	0

Skemaet viser, hvor meget klimavirkemidlet er vurderet til også at påvirke andre

bæredygtighedsparametre. 0 betyder ingen eller negativ effekt, mens 1 til 3 er stigende positiv effekt. Ift. ledelse angiver scoren, hvor meget ekstra ledelse, der er behov for, ift. økonomisk robusthed angiver scoren, i hvor høj grad klimatiltaget vil bidrage positivt til driftsøkonomien, og ift. nye investeringer angiver scoren, hvor store investeringer, der bliver behov for, for at implementere virkemidlet i praksis.

Læs mere:

- Drænvirkemidler: Økologer har del i en kollektiv opgave ([icoel.dk \(/planteavl/draenvirkemidler-oekologer-har-del-i-en-kollektiv-opgave/\)](https://icoel.dk/planteavl/draenvirkemidler-oekologer-har-del-i-en-kollektiv-opgave/))
- Fakta om vådområder (Udtagningskonsulenterne.dk PDF 2 sider) (https://udtagningskonsulenterne.dk/wp-content/uploads/2025/02/Udtagningskonsulenterne_vaadomraader_WEB.pdf)
- Vådområder fungerer som støttepuder i landskabet (Landbrugsinfo.dk, PDF 6 sider) (https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/7/1/c/vadomraader_som_stottepuder_i_landskabet.pdf)

Permanent udtagning med græsning

Permanent udtagning af dyrkede arealer ændrer dem til tør natur med permanent græsdække, der med fordel kan afgræsses. Når gødskning ophører, vil lattergasudledningerne reduceres, og samtidig vil nitratudvaskning mindskes, hvorfor dette tiltag også har positive miljøeffekter. Et græsningstryk på 0,5 - 1 DE/ha vurderes at være passende niveau, så udvaskning af næringsstoffer stadig er lav, og hvor græsning bidrager positivt til biodiversiteten, når det forhindrer arealet i at springe i krat og skov.

Når jorden ikke længere bearbejdes, og der ikke tilføres kalk, mindskes også udledning af CO₂. Et veletableret plantedække vil med tiden kunne opbygge kulstof i jorden. Dog mangler der stadig tilstrækkelige danske undersøgelser til præcist at vurdere, hvor meget kulstof, der potentielt kan lagres under disse forhold.

Reduceret emission: Kulstofbinding i jorden: 550 kg CO₂ ækv./ha. Ingen jordbearbejdning: 361 kg CO₂ ækv./ha. N og C tabseffekter fra jord.

Kan beregnes i ESGreen Tool: Ja

Bæredygtighed	Score 0-3
Klima	2
Vand og luft	2
Biodiversitet	3
Jordfrugtbarhed	0
Husdyrsundhed	0
Energiforbrug	1
Ressourceforbrug	1
Sociale forhold	0
Ledelse	0
Økonomisk robusthed	0
Kræver nye investeringer	0

Skemaet viser, hvor meget klimavirkemidlet er vurderet til også at påvirke andre bæredygtighedsparametre. 0 betyder ingen eller negativ effekt, mens 1 til 3 er stigende positiv effekt. Ift. ledelse angiver scoren, hvor meget ekstra ledelse, der er behov for, ift. økonomisk robusthed angiver scoren, i hvor høj grad klimatiltaget vil bidrage positivt til driftsøkonomien, og ift. nye investeringer angiver scoren, hvor store investeringer, der bliver behov for, for at implementere virkemidlet i praksis.

Læs mere:

- Nu kan du søge permanent ekstensivering (lbst.dk) (<https://lbst.dk/alle-nyheder/nyheder/2024/sep/nu-kan-du-soege-permanent-ekstensivering>)

Braklægning i sædskiftet

Braklægning i sædskiftet omfatter f.eks. slåningsbrak eller blomsterbrak, der efterfølger almindelig landbrugsmæssig drift med for eksempel korn, men kan også etableres på ekstensivt arealer med f.eks. græs.

I braklægningsåret på arealer i omdrift tilføres der ikke gødning . Dermed reduceres kvælstofudvaskning og indirekte lattergasudledning. Braklægning vil reducere jordbearbejdning i brakperioden, hvilket reducerer forbruget af brændstof.

Forskning peger på, at braklægning kan reducere udvaskning med 37 - 54 kg N/ha, afhængigt af driften at det areal, der braklægges. Herudover vil mindre intens jordbearbejdning i brakperioden medføre en reduktion af drivhusgasser på samlet 361 kg CO₂ ækv/ha.

Det vurderes, at braklægning ikke har nogen positiv effekt på jordens kulstoflagring, da reduceret tilførsel af gødning reducerer plantevæksten, og der forventes derfor ikke et øget kulstofinput til jorden.

Effekten af braklægning i sædskiftet afhænger af, hvilken gødningspraksis og afgrøde, braklægningen erstatter. Hvis braklægning efterfølger ekstensiv drift af arealer eller arealer med græs, vil både miljø- og klimaeffekten af braklægning være ubetydelig.

Reduceret emission: N og C tabseffekter fra jord. Samlet reduktion: 1385 kg CO₂ ækv/ha/år.

Kan beregnes i ESGreen Tool: Ja

Bæredygtighed	Score 0-3
Klima	2
Vand og luft	2
Biodiversitet	3
Jordfrugtbarhed	0
Husdyrsundhed	0
Energiforbrug	1
Ressourceforbrug	1
Sociale forhold	0
Ledelse	0
Økonomisk robusthed	0
Kræver nye investeringer	0

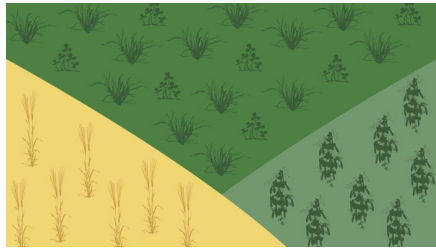
Skemaet viser, hvor meget klimavirkemidlet er vurderet til også at påvirke andre

bæredygtighedsparametre. 0 betyder ingen eller negativ effekt, mens 1 til 3 er stigende positiv effekt. Ift. ledelse angiver scoren, hvor meget ekstra ledelse, der er behov for, ift. økonomisk robusthed angiver scoren, i hvor høj grad klimatiltaget vil bidrage positivt til driftsøkonomien, og ift. nye investeringer angiver scoren, hvor store investeringer, der bliver behov for, for at implementere virkemidlet i praksis.

Læs mere:

- [Udnyt dine udtagne markarealer bedst muligt \(icoel.dk\) \(/natur/udnyt-de-4-pct-ikke-produktive-arealer-bedst-muligt/\)](#)
- [Skab nytte på dine 4 % ikke-produktive arealer \(icoel.dk, PDF 2 sider\) \(/media/ki4dgtgv/nytte-af-4-pct-ikke-produktive-arealer_beor_kamn.pdf\)](#)
- [GLM 8 - få størst værdi for natur og landbrugsdrift \(icoel.dk PDF 4 sider\) \(/media/uqlj5hii/glm8_faktaark.pdf\)](#)

Læs om andre klimavirkemidler indenfor planteavl

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til afgrødevalg og - dyrkning

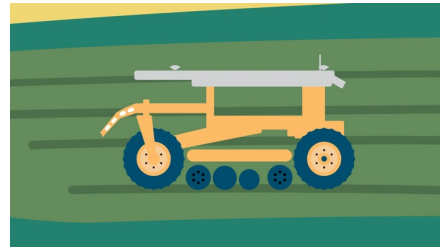
Afgrøder med stort kvælstofoptag og efterafgrøder i sædskiftet er...

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til gødskning

Klimaoptimeret gødskning ved f.eks. nedfældning eller anvendelse af plantebaseret...

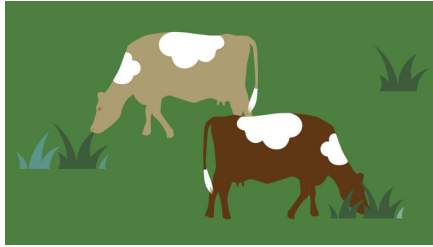

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til maskinarbejde

Reduceret dieselforbrug og pløjefri dyrkning er nogle af de muligheder, du har for at...

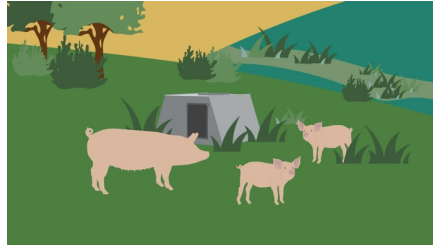
Læs om klimavirkemidler inden for andre produktionsgrene

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk kvæghold

Hyppig gylleudslusning og optimeret grovfoderproduktion er nogle af de muligheder, du...

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk griseproduktion

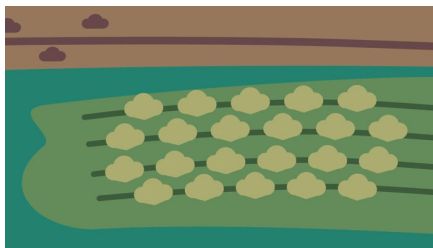
Optimeret fodring og bedre gødningshåndtering er nogle af de muligheder, du har for ...

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk fjerkræ- og ægproduktion

Bedre gødningshåndtering, varmeveksler og fokus på at undgå proteinoverskud er...

01.09.2025

Klimavirkemidler i økologisk grøntsagsproduktion

Bedre gødning og dyrkningsmedie, energieffektivitet og fokus p...

01.09.2025

Klimavirkemidler i øvrige dyrkningssystemer i økologisk produktion

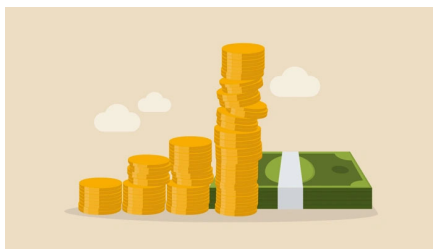
Skovlandbrug og paludikultur kan med fordel etableres på den økologiske bedrift for at...

01.09.2025

Klimavirkemidler på den økologiske bedrift relateret til bygninger

Optimer og reducer strømforbruget i dine bygninger for at sænke din...

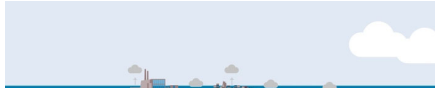

01.09.2025

Økonomi i klimatiltag på din økologiske bedrift

Når du som landmand overvejer virkemidler til reduktion af bedriftens...

Økologiens virkemiddelkatalog

Økologiens virkemiddelkatalog

Få overblik over de
klimavirkemidler, der er
relevante for din økologiske...

Finansieret af
Den Europæiske Union
NextGenerationEU

Læs om andre virkemidler, som kan sænke klimabelastningen af din økologiske produktion

05.12.2025

Aftale om ny kvælstofregulering: Sådan vil den påvirke økologiske landmænd

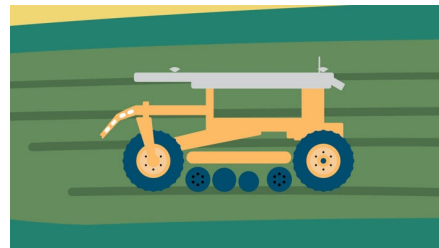
Med den nye
kvælstofregulering skal
økologiske landbrugere...

28.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til gødskning

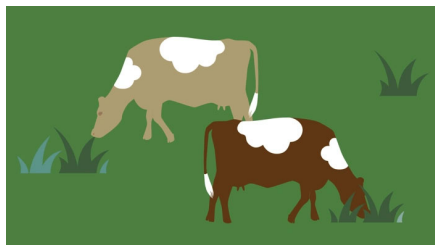
Klimaoptimeret gødskning ved
f.eks. nedfældning eller
anvendelse af plantebaseret...

28.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til maskinarbejde

Reduceret dieselforbrug og
pløjefri dyrkning er nogle af de
muligheder, du har for at...

05.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk kvæghold

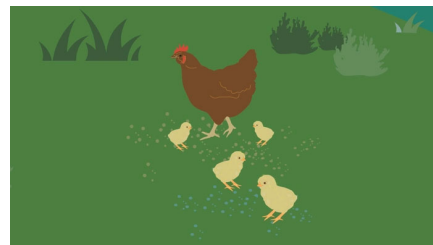
Hyppig gylleudslusning og optimeret grovfoderproduktion er nogle af de muligheder, so...

05.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk griseproduktion

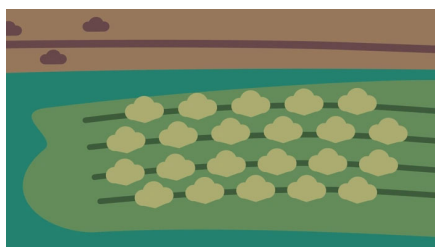
Optimeret fodring og bedre gødningshåndtering er nogle af de muligheder, du har for ...

05.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk fjerkræ- og ægproduktion

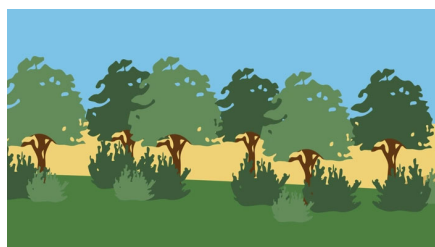
Bedre gødningshåndtering, varmeveksler og fokus på at undgå proteinoverskud er...

05.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk grøntsagsproduktion

Bedre gødning og dyrkningsmedie, energieffektivitet og fokus p...

05.11.2025

Klimavirkemidler i øvrige økologiske dyrkningssystemer

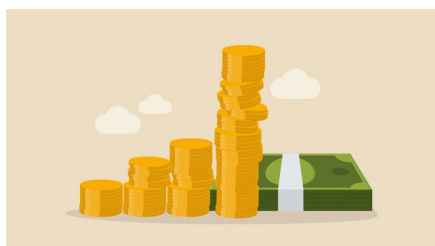
Skovlandbrug og paludikultur kan med fordel etableres på den økologiske bedrift for at...

05.11.2025

Klimavirkemidler på den økologiske bedrift relateret til bygninger

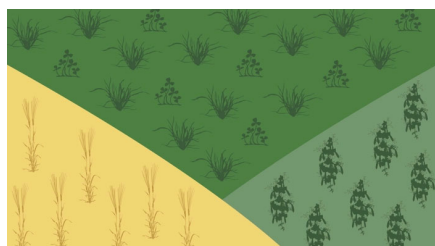
Optimer og reducer strømforbruget i dine bygninger for at sænke din...

07.11.2025

Økonomi i klimatiltag på din økologiske bedrift

Klimatiltag kan have betydning for økonomien på din økologiske bedrift.

28.11.2025

Klimavirkemidler i økologisk planteavl relateret til afgrødevalg og - dyrkning

Afgrøder med stort kvælstofoptag og efterafgrøder i sædskiftet er...

19.08.2025

Klimahandlingsplaner: Aarhus Kommune har tilbudt alle landbrug en gennemgang

Innovationscenter for Økologisk Landbrug har gennemført...

Kontakt

Erik Fog

Chefkonsulent

+45 51 80 86 69

eikf@icoel.dk